

Valkeakosken
Kaupungille ilmoitettiin
ko. alueen rautakaudesta

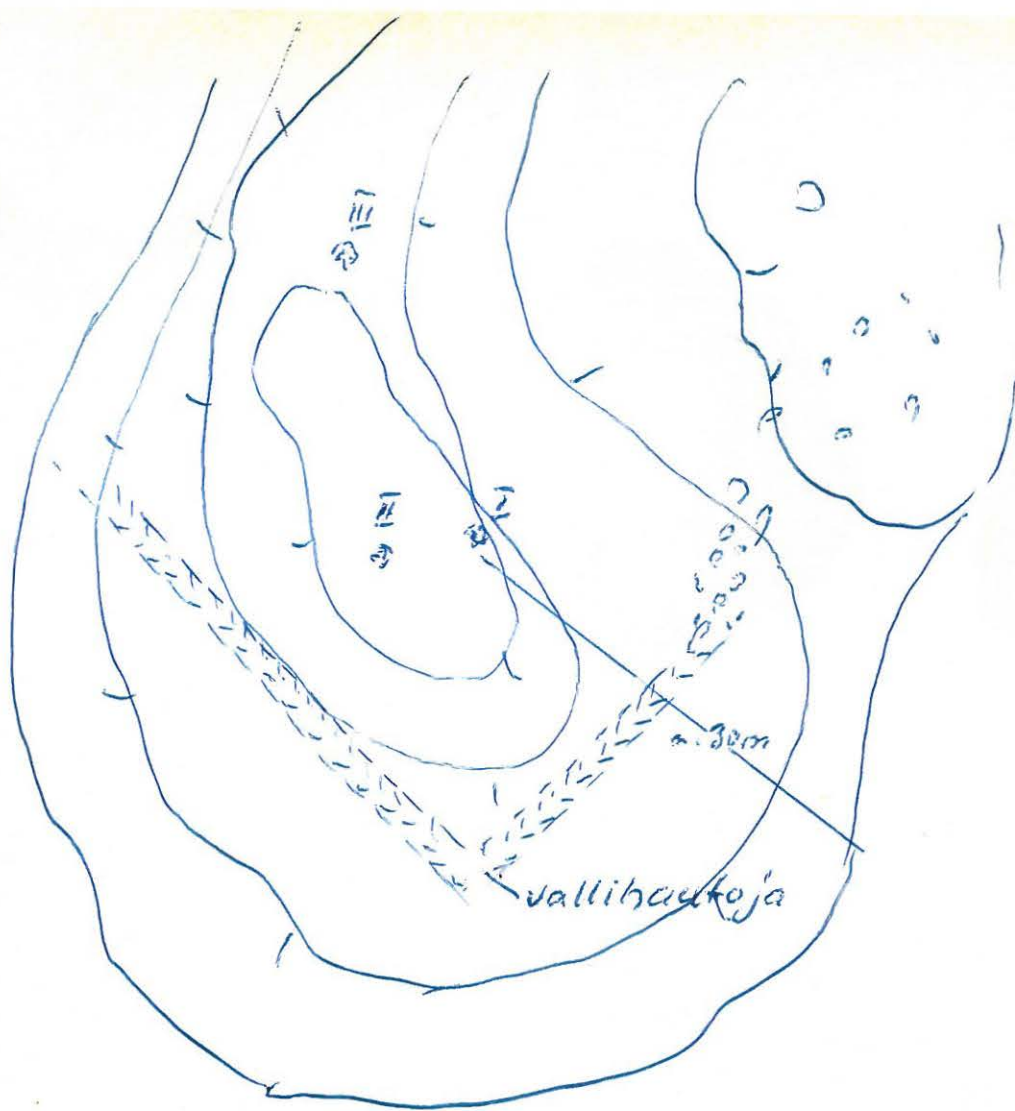
Kertomus rautakautisen hautaraunio (^v?) tarkastuksesta Valkeakosken Linnansaassa, jonka maisteri Esko Sarasmo suoritti 22.6.1971. Mukana olivat paikkakuntalaiset lehtorit Olli Vuorinen ja Esko Terävä.

Tri Julius Ailio oli 1920 - luvun lopulla tarkastaessaan Linnansaarta havainnut 3 kumpareta, joita oli arvellut kansainvaellusajan hautaraunioiksi.

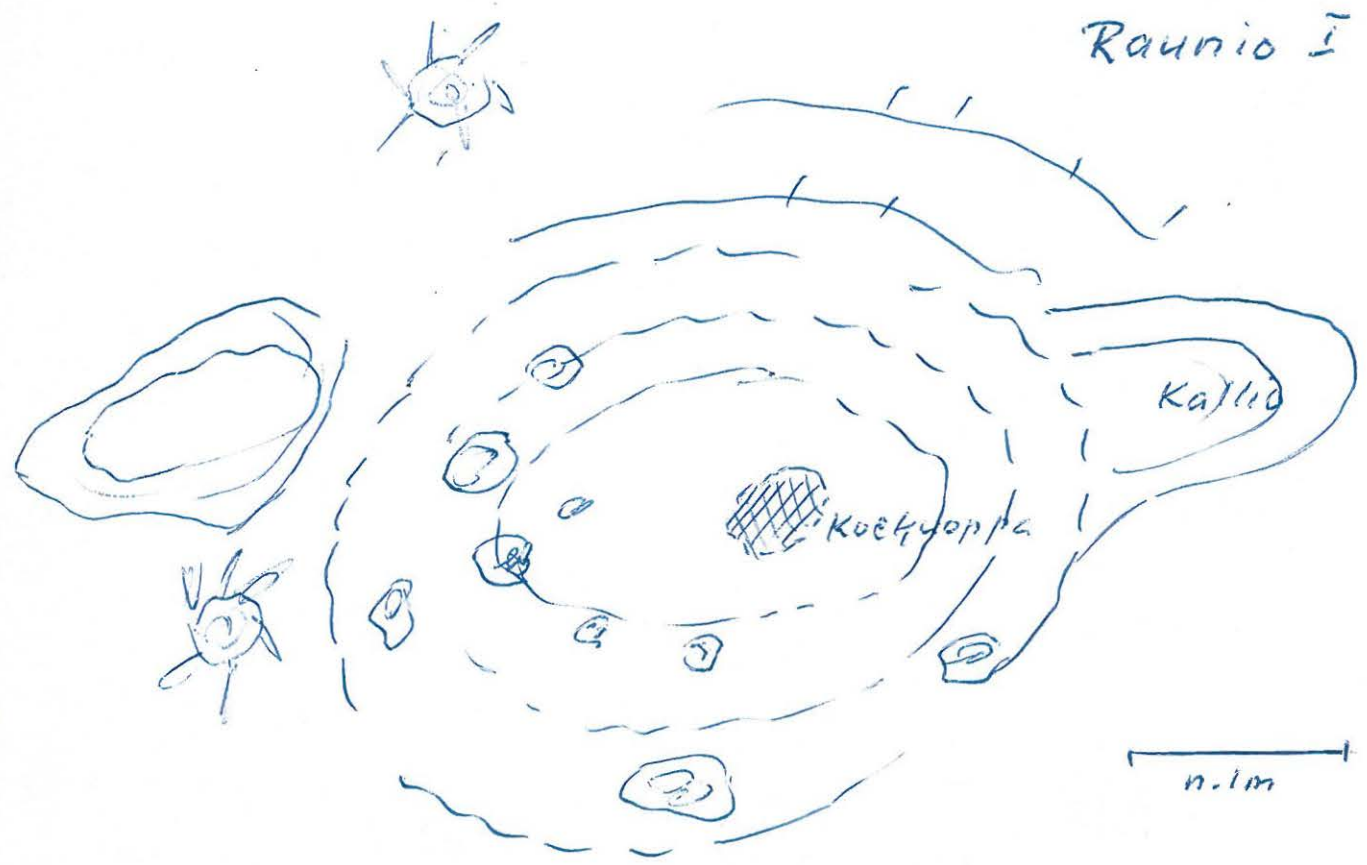
Saari on nyt harvametsäistä vahvasti nurmettunutta ketoa, jossa on suuria maakiviä ja erilaisia kohomia ja kuopanteita, jopa kaksi suorakulmaisesti toisiinsa yhtyvää leveää vallikaivantoakin. Korkeimman etelä-osan P-reunalla oli eräs kiviraunio pengottu pohjiamyöten. Siinä ei ollut polttohautauksen merkkejä. Etelämpänä tasanteella oli pari näyttävää kumpareta. Korkeampi niistä oli rinteen taitteessa, kooltaan n. 3 x 2,5 m, soikeahko, kekomainen ja pintaturpeesta pisti esiin useita kivien kulmia. Tasanteen puolelta kumpu oli n. 1/2 m korkea, P-puolelta reunan luota rinne laski 1,5 m.

Kumpareen keskelle tahtiin pohja-alaltaan n. 20 x 20 cm koekuoppa. Kumpu oli maansekainen raunio, jossa kivet olivat yleisesti pinnoiltaan lohonneita, joukossa laakojakin, koko Ø 10-30 cm. Maatäyte oli ruskeanharmaata hietamultaa. 40 cm syvällä oli kallio. Finnasta 20-40 cm välillä oli kohtalaisen runsaasti poltetun luun sirua. Niitä pimittiin 10-kunta, joukossa nivelpalakin. - Kumpu on ilmeisesti polttohautaraunio.

Kaupungin keskellä vasiväylällä oleva Linnansaari tulee ilmeisesti yhä enemmän yleiseen käyttöön, ja on luultavaa että rauniot pengotaan. Nytkin jo kaksi kivikasaa oli levitetty hajalle. Sen vuoksi olisi aiheellista tutkia oletetut hautarauniot ja vaikkapa sen jälkeen ne entistää. Maist. Olli Vuorinen, joka kirjoittaa Valkeakosken historiaa, haluaisi vielä tämän vuoden aikana saada tutkimustiedot näistä paikkakunnan ehkä vanhimmista asytusmuis-

Valkeakoski
Linnansaari

Raunio I

n. 1m

E. Sarasman tarkastus 22.7.71

Tampere, 15.5.1972

Rehtori Olli Vuorinen
Valkeakoski

Tutkimukset Tinnasaarella kesällä 1971 kestivät vähän aikaa ja kohdistuivat suppealle alalle. Mahdollista on, että lisäkaivauksilla saataisiin lisää tietoa saaren käytöstä ja vaihteista. Voitaisiin koettaa selvittää:

- koekuoppien kohdat tarkemmin ja mahdolliset muut tulenpidon paikat saarella
- reunakivikkojen rakenne ja suhde vallikaivantoihin (Hirsjärvi/ Appelgrenin varustusteoria)
- Appelgrenin mainitsema rakennuksen paikka
- merkkejä rakennelmista muualjakin koekaivauksia tekemällä
- esineiden, irtolöytöjen , laatu ja lukumäärä saarella koekaivauksin (soraseuloja voitaisi koettaa käyttää apuna ja ehkä hyvää metallinetsijää, miinaharavaa). Asumajäte-irtolöytöjä kertyy yleensä vähän ja ne ovat vaikeasti ajoitettavia. Saarellahan on luultavasti oleillut kalastajia jo pakanuuden ajalta läntien, se on ehkä ollut sotakäytössä, lammaslaitumena ja kaikesti jonkunverran koskenperkkääjien ja uittomiestenkin tukikohtana.

= = = = =

Kaivauksia varten olisi saaresta tehtävä kartta 1:200 puolen metrin korkeuskäyriin. Kivivallit, vallikaivannot ja isoimmat kivet ja kuopat olisi siihen merkittävä. Paalutusrunko olisi jätettävä paikalleen kaivauskohteiden sijoittekua varten.

Kaivauksissa tarvittaisiin johtajan lisäksi kartoittaja-apulainen ja 6-8 lapiomiestä ja lastan käyttäjää. Tutkimus kestäisi 5-10 päivää riippuen siitä, löytyykö erikoisia tutkimuskohteita.

Tiedoksi: Kansallismuseo

Esko Sarasmo

M RD H E 393 / 111 / 10.09.1972

Ennakkoselostus Valkeakosken Linnasaaren
kaivauksesta 2-15.8. 72. Tutkimukset johti
 maist. Esko Paresmo, rahoitti Valkeakoski-
 Seura ja Valkeakosken kaupunki.

Kaivaukset olivat jatkoa 23-26.8.71 suoritetuille tutkimuk-
 sille. Tarkoituksena oli nyt tutkia koko lankitasannetta ja koettaa
 selvittää, missä määrin J.V.Hirsjärven v. 1881-2 ja Hj. Appelgern-
 tivalon v. 1886 esittämät oletukset varustuksesta saarella pi-
 tävät paikkansa.

Linnasaari, joka oli siirtynyt kaupungin omistukseen, kartoit-
 tettiin 1:250. Saaren kooksi on siinä tullut 135-60 m. Tutkimuksen
 kannalta kiinnostavaa alaa, korkeampaa maastoa, on n. 75 x 35 m.
 Kaivauksia suoritettiin suunnitellut 10 päivää, jota varten rahoja
 oli varattu. Työssä oli 6 lepiomiestä ja kartoittaja-apulainen. Kai-
 vausten ajankohdan olin sovittanut kesäloma-ajalleni.

Esinelöydöksiä saatiin vähän:

- putkinuolenkärki (samanlainen keskiaikainen jalkajousen nuoliä,
 jollainen löytyi kesällä 1971) varasto- tai esuntokuopan pohjalta
- ruotonuolen tapainen kärki, tukeva, vallijousessa (?) käytetty
- takonauvoja, kotkettuja, n. 30 kpl, turpeen alaisesta uudehkosta
 nokikerrostumasta

Kiinteistä muinaisjäännöksistä tehtiin runsaanlaisesti havaintoja:

- osoittautui, että 1880- luvulla esitetty arvelut Linnasaaren va-
 rustuksista pitävät jossain muodossa paikkansa: saaren korkeimmalla
 kohdalla on ilmeisesti ollut n. 40 x 25 m laajuinen rintavarustuksel-
 la ympäröity alue. Sen pitkillä sivuilla todettiin olleen järeistä
 hirsistä tehtyä, ainakin 2,5 m korkeaa seinämää, joka on kastunut
 ja hiiltyneenä paikoin melko hyvinkin säilynyt.
- viime kesänä todetun hirsirakennuksen kulmauksessa oli poikit-

taista, pystysuoraa (?), hirsiseinämää

- lounaispään vallikaivannot oli tehty palovaiheen jälkeen. Myös pikillä sivuilla oli hiiltymät yleensä luodun maan peitossa.

- edellisen kesän koekuoppien IV ja V kohdista tuli kiukaanpohjat

Selvittämättä jäi mm. , miltä ajalta puuvarustus on, mikä on ollut sen tukirakenne, mitä on tehty pystyhirsistä, onko ja millä tavalla Linnasaaren varustukset rakennettu uudelleen palon jälkeen.

Liisäkaiveuksilla olisi saatavissa jonkun verran lisää tietoja, mutta on epävarmaa, auttaisivat^{k/} nekään selvittämään avoimina^o olevia kysymyksiä.

Tampere, 31.8.1972

Eero Vasanen

Kaivauskertomus lähetetään myöhemmin.

Valkoakoski

Linnansaari

Haukkanen

Kaakosta tukeutus
kainalossa jäljellä.

162

Vek. E. Nasanen, 22.6.71